CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prezentate la 11 noiembrie 2021 [1]

Cauza C-559/20

Koch Media GmbH
împotriva
FU

[cerere de decizie preliminară formulată de
Landgericht Saarbrücken (Tribunalul Regional din Saarbrücken, Germania)]

„Procedura întrebărilor preliminare – Proprietate intelectuală – Directiva 2004/48/CE – Articolul 14 – Cheltuieli de judecată și alte cheltuieli – Onorarii de avocat pentru punerea în întârziere pe cale extrajudiciară – Dispoziție care stabilește o plafonare a onorariilor care pot fi recuperate în cazul în care încălcarea este săvârșită de o persoană fizică în afara oricărei activități profesionale sau comerciale – Valoare inechitabilă în circumstanțele particulare ale speței concrete – Articolul 13 – Daune interese – Inadmisibilitate”

1. O întreprindere cu sediul în Germania, titulară a drepturilor de proprietate intelectuală asupra unui joc pentru calculator, a mandatat un avocat să solicite pe cale extrajudiciară încetarea comportamentului unei persoane care încălcase drepturile respective, iar avocatul a acceptat.

2. Legislația germană prevede că, în principiu, autorul încălcării trebuie să plătească onorariile datorate pentru participarea avocatului la apărarea titularului drepturilor de proprietate intelectuală. Totuși, aceasta permite plafonarea valorii onorariilor respective în cazul în care comportamentul ilicit a aparținut unei persoane fizice în afara oricărei activități profesionale sau comerciale.

3. În prezenta cauză, această persoană consideră că onorariile care i se solicită (984,60 euro) sunt excesive și se opune plății acestora. Opoziția sa a dat naștere unui litigiu în cadrul căruia instanța de trimitere solicită să se stabilească în esență:

– Dacă cheltuielile aferente onorariilor de avocat datorate în contextul punerii în întârziere pe cale extrajudiciară sunt incluse în domeniul de aplicare al Directivei 2004/48/CE [2].

– În cazul unui răspuns afirmativ, dacă acestea pot fi incluse în domeniul de aplicare al articolului 14 („cheltuieli de judecată” sau „celelalte cheltuieli”) sau al articolului 13 („daune interese”) din Directiva 2004/48.

[1] Limba originală: spaniola.

[2] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56).

– Dacă norma națională care impune un plafon în ceea ce privește onorariile, cu excepția cazului în care neaplicarea sa este justificată de motive de echitate, este conformă cu Directiva 2004/48, precum și cu Directivele 2001/29/CE [3] și 2009/24/CE [4] și ce factori ar putea influența stabilirea cuantumului lor.

I. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Directiva 2004/48

4. Articolul 1 („Obiect”) arată:

„Prezenta directivă privește măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. În înțelesul prezentei directive, expresia «drepturi de proprietate intelectuală» include drepturile de proprietate industrială.”

5. Articolul 2 („Domeniu de aplicare”) prevede:

„(1) Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația comunitară sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală prevăzute de legislația comunitară și/sau legislația internă a statului membru în cauză.

[…]”

6. Articolul 3 („Obligație generală”) stabilește:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

7. În conformitate cu articolul 13 („Daune interese”):

„(1) Statele membre asigură ca, la cererea părții prejudiciate, autoritățile judecătorești competente să ordone contravenientului care a acționat cu bună știință sau având motive

[3] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

[4] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO 2009, L 111, p. 16).

suficiente de a ști acest lucru, plata către titularul dreptului a unor daune interese adaptate prejudiciului real suferit de acesta prin încălcarea dreptului său.

La stabilirea daunelor interese, autoritățile judecătorești:

(a) iau în considerare toate aspectele necesare, cum ar fi consecințele economice negative suferite de partea prejudiciată, în special câștigul nerealizat, orice beneficiu fără justă cauză realizat de contravenient și, dacă este cazul, alte elemente în afara factorilor economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat titularului dreptului prin încălcarea drepturilor sale, sau

(b) ca alternativă la litera (a), pot hotărî, dacă este cazul, să fixeze o valoare forfetară pentru daunele interese, pe baza unor elemente cum ar fi, cel puțin, valoarea redevențelor sau drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală respectiv.

(2) Atunci când contravenientul a săvârșit o încălcare fără a avea știință de aceasta sau fără a avea motive rezonabile de a ști aceasta, statele membre pot să prevadă că autoritățile judecătorești pot ordona recuperarea beneficiilor sau plata unor daune interese care pot fi prestabilite."

8. Articolul 14 („Cheltuieli de judecată") prevede:

„Statele membre asigură ca, în principiu, cheltuielile de judecată rezonabile și proporționale și celelalte cheltuieli făcute de partea care a obținut câștig de cauză să fie suportate de partea care a pierdut, în afară de cazul când principiul echității nu permite acest lucru."

2. Directiva 2001/29

9. Conform articolului 8 („Sancțiuni și căi de atac"):

„(1) Statele membre prevăd sancțiuni și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute prin prezenta directivă și adoptă toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile astfel stabilite sunt eficiente, proporționate și disuasive.

(2) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a permite titularilor de drepturi ale căror interese sunt afectate de o activitate de contrafacere săvârșită pe teritoriul său să intenteze o acțiune prin care să solicite daune interese și/sau pronunțarea unei ordonanțe președințiale, precum și, dacă este cazul, confiscarea materialelor contrafăcute, precum și a dispozitivelor, produselor sau componentelor menționate la articolul 6 alineatul (2).

(3) Statele membre trebuie să asigure că titularii de drepturi pot solicita ca o ordonanță președințială să fie pronunțată împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt folosite de către terți pentru a contrafface dreptul de autor sau un drept conex."

3. Directiva 2009/24

10. Articolul 7 („Măsuri speciale de protecție”) prevede:

„(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor articolelor 4, 5 și 6, statele membre iau, în conformitate cu legislațiile lor interne, măsuri adecvate împotriva persoanelor care săvârșesc unul dintre următoarele acte:

(a) punerea în circulație a copiei unui program pentru calculator cunoscând sau având motive întemeiate să cunoască că este contrafăcută;

(b) deținerea în scopuri comerciale a copiei unui program pentru calculator cunoscând sau având motive întemeiate să cunoască că este contrafăcută;

(c) punerea în circulație sau deținerea în scopuri comerciale a oricărui mijloc având drept unic scop facilitarea eliminării neautorizate sau neutralizarea oricărui dispozitiv tehnic care poate fi instalat pentru protejarea unui program pentru calculator.

(2) Orice copie ilegală contrafăcută a unui program pentru calculator poate fi confiscată în conformitate cu legislația statului membru respectiv.

(3) Statele membre pot să prevadă sechestrul oricăror mijloace menționate la alineatul (1) litera (c).”

B. Dreptul german. Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz [5]

11. Articolul 97 prevede că orice persoană care încalcă drepturile de proprietate intelectuală sau alte drepturi protejate de UrhG poate fi obligată de persoana prejudiciată să înceteze încălcarea.

12. Articolul 97a, în versiunea aplicabilă procedurii principale, prevede:

„(1) Înainte de a iniția o procedură judiciară, persoana prejudiciată [6] trebuie să transmită autorului încălcării o scrisoare de punere în întârziere prin care să îi solicite încetarea comportamentului în cauză și să îi ofere posibilitatea de a soluționa diferendul prin angajamentul acestuia de a se abține de la comportamentul respectiv și de a achita o penalitate contractuală adecvată.

(2) Scrisoarea de punere în întârziere trebuie, în mod clar și inteligibil:

1. să indice numele sau denumirea persoanei prejudiciate, în cazul în care scrisoarea de punere în întârziere nu este formulată de persoana prejudiciată însăși, ci de un reprezentant al său;

2. să descrie cu exactitate încălcarea unui drept;

3. să furnizeze un calcul detaliat al cererilor de plată în funcție de aspectul dacă este vorba despre plata unor daune interese sau despre rambursarea unor cheltuieli și

[5] Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe din 9 septembrie 1965 (BGBl. 1965 I, p. 1273, denumită în continuare „UrhG”).

[6] A se vedea în această privință punctul 56 din prezentele concluzii.

4. în cazul în care se solicită asumarea unui angajament de abținere de la anumite acțiuni, să indice în ce măsură angajamentul propus depășește prejudiciul care face obiectul scrisorii de punere în întârziere.

   O scrisoare de punere în întârziere care nu respectă prima teză nu produce efecte.

(3) În cazul în care punerea în întârziere este justificată și conformă cu alineatul (2) prima teză punctele 1-4, se va putea solicita rambursarea cheltuielilor necesare. În ceea ce privește utilizarea serviciilor unui avocat, rambursarea cheltuielilor necesare este plafonată, referitor la onorariile legale, la o valoare corespunzătoare unui litigiu de 1 000 de euro care are ca obiect o acțiune în interzicere și în încetare, în cazul în care persoana vizată:

1. este o persoană fizică ce nu utilizează operele protejate în temeiul prezentei legi sau alte obiecte protejate în temeiul prezentei legi pentru activitatea sa comercială sau profesională independentă și

2. nu a fost deja obligată să înceteze anumite acțiuni ca urmare a unui drept contractual al persoanei care trimite scrisoarea de punere în întârziere sau ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive sau a unei ordonanțe prin care se dispun măsuri provizorii.

Valoarea indicată în cea de a doua teză se aplică de asemenea în cazul în care se invocă în paralel un drept de interdicție și un drept de încetare. Cea de a doua teză nu se aplică în cazul în care valoarea respectivă nu este echitabilă în circumstanțele specifice ale cauzei.”

II. Situația de fapt și întrebările preliminare

13. Koch Media GmbH, întreprindere ce are drept obiect de activitate comercializarea de jocuri pentru calculator, este titulară, pe teritoriul german, a unor drepturi conexe drepturilor exclusive de autor pentru punerea la dispoziția publicului a jocului pentru calculator „This War of Mine”, dezvoltat de profesioniști[7].

14. FU este o persoană fizică. Fără să urmărească vreun interes comercial sau profesional, aceasta, cu cel puțin treisprezece ocazii, în perioada 26-28 noiembrie 2014, cu încălcarea drepturilor Koch Media, a pus la dispoziție jocul prin intermediul conexiunii sale internet pe o platformă de partajare de fișiere și l-a oferit public spre descărcare altor persoane.

15. Pentru a-și apăra drepturile, Koch Media a mandatat un cabinet de avocatură, care, în numele său, a trimis către FU o scrisoare de punere în întârziere prin care i-a solicitat să se angajeze să nu mai pună jocul pentru calculator la dispoziția publicului și să plătească daune interese.

16. Punerea în întârziere a produs efectele urmărite: autorul încălcării s-a conformat cererii și nu a fost necesară nicio acțiune în instanță ulterioară.

[7] Niciuna dintre părți nu contestă faptul că jocul conține elemente care pot fi protejate prin intermediul drepturilor de proprietate intelectuală. Instanța de trimitere arată că jocurile pentru calculator precum cel pus la dispoziția publicului în prezenta cauză sunt protejate în temeiul legislației germane privind drepturile de autor și, prin urmare, beneficiază de protecția conferită de Directiva 2004/48, în conformitate cu articolul 2 din aceasta.

17. Serviciile avocatului au presupus pentru Koch Media cheltuieli de 984,60 euro, sumă pe care această societate a solicitat-o autorului încălcării. Suma respectivă se obținea prin aplicarea unui procent raportat la valoarea obiectului litigiului evaluată la 20 000 de euro [8].

18. Nefiind de acord cu valoarea onorariilor a căror plată i se solicita, FU a contestat-o în instanță.

19. În primă instanță, prin hotărârea din 12 martie 2019, Amtsgericht Saarbrücken (Tribunalul Districtual din Saarbrücken, Germania) l-a obligat pe autorul încălcării la plata sumei de 124 de euro și a respins în rest acțiunea formulată de Koch Media [9]. Instanța menționată și-a întemeiat hotărârea pe articolul 97a alineatul (3) din UrhG.

20. Koch Media a declarat apel la Landgericht Saarbrücken (Tribunalul Regional din Saarbrücken, Germania), solicitând recunoașterea dreptului la rambursarea integrală a onorariilor de avocat.

21. Instanța de apel, prezentând propria interpretare cu privire la dreptul național [10], își exprimă îndoielile cu privire la aspectul dacă directivele relevante în acest domeniu permit o plafonare a onorariilor rambursabile de către autorul încălcării, atunci când acesta din urmă este o persoană fizică și nu exercită o activitate comercială sau profesională.

22. În opinia sa, în Hotărârea United Video Properties [11], Curtea a statuat că, în anumite circumstanțe, o normă care urmărește să excludă de la rambursare cheltuielile excesive poate fi justificată. Cu toate acestea, în vederea soluționării prezentei cauze, este necesar să se stabilească dacă principiile hotărârii respective sunt aplicabile în ceea ce privește o persoană fizică, în calitate de pârât, care nu acționează în scopuri comerciale sau profesionale.

23. În opinia instanței de apel, articolul 97a alineatul (3) a patra teză din UrhG a răsturnat raportul regulă-excepție prevăzut la articolul 14 din Directiva 2004/48: în Germania, dacă pârâtul este o persoană fizică, rambursarea integrală a cheltuielilor poate fi avută în vedere numai în cazul existenței unei situații de inechitate.

24. De asemenea, aceasta susține că, în țara sa, instanțele au opinii diferite cu privire la aspectul dacă excepția prevăzută la articolul 97a alineatul (3) a patra teza din UrhG poate fi interpretată într-un mod care să fie conform cu Directiva 2004/48.

25. În acest context, Landgericht Saarbrücken (Tribunalul Regional din Saarbrücken) adresează Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) a) Articolul 14 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție include onorariile de avocat necesare ca fiind «cheltuieli de judecată» sau «alte cheltuieli» efectuate de titularul unor drepturi de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva 2004/48 atunci când se prevalează, prin intermediul unei puneri în întârziere pe cale extrajudiciară, de dreptul la încetarea încălcării drepturilor sale împotriva autorului încălcării?

[8] La suma rezultată (964,60 euro) se adăugau cheltuieli în cuantum de 20 de euro.

[9] Suma de 124 de euro era obținută prin aplicarea unui procent la valoarea obiectului litigiului de 1 000 de euro, la care se adăugau cheltuieli în cuantum 20 de euro.

[10] A se vedea punctul 29 și următoarele din prezentele concluzii.

[11] Hotărârea din 28 iulie 2016 (C-57/15, EU:C:2016:611, denumită în continuare „Hotărârea United Video Properties”).

b) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare litera a): articolul 13 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție include onorariile de avocat menționate la prima întrebare litera a) ca daune interese?

2) a) Dreptul Uniunii, în special în ceea ce privește:

– articolele 3, 13 și 14 din Directiva 2004/48;

– articolul 8 din Directiva 2001/29 și

– articolul 7 din Directiva 2009/24,

trebuie interpretat în sensul că titularul unor drepturi de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva 2004/48 are dreptul, în principiu, la rambursarea integrală a onorariilor de avocat menționate la prima întrebare litera a) sau, în orice caz, a unei părți adecvate și substanțiale a acestora, chiar dacă:

– încălcarea în cauză a fost săvârșită de o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale și

– o reglementare națională prevede, într-un astfel de caz, că asemenea onorarii de avocat pot fi, de regulă, rambursate numai pe baza unei valori reduse a obiectului litigiului?

b) În cazul în care răspunsul la a doua întrebare litera a) este afirmativ: dreptul Uniunii menționat la a doua întrebare litera a) trebuie interpretat în sensul că poate fi avută în vedere o excepție de la principiul menționat la a doua întrebare litera a), potrivit căruia titularului drepturilor trebuie să i se ramburseze integral onorariile de avocat menționate la prima întrebare litera a) sau, în orice caz, o parte adecvată și substanțială a acestora, în considerarea altor factori (precum actualitatea operei, durata publicării și săvârșirea încălcării de către o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale), chiar dacă încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva 2004/48 constă în partajarea de fișiere («filesharing»), așadar, punerea la dispoziția publicului a operei prin oferirea cu titlu gratuit a posibilității de descărcare («download») tuturor participanților pe o platformă de schimb cu acces liber fără gestionarea drepturilor digitale («Digital Rights Management»)?”

III. Procedura în fața Curții

26. Cererea de decizie preliminară a fost înregistrată la grefa Curții la 26 octombrie 2020.

27. Au formulat observații scrise Koch Media, guvernul german și Comisia Europeană.

28. S-a considerat că nu este necesar să se organizeze o ședință.

IV. Analiză

A. Precizări privind dreptul național aplicabil, potrivit deciziei de trimitere

29. Instanța de trimitere interpretează normele naționale relevante și descrie practica națională în termenii pe care îi vom transcrie în continuare. Având în vedere că instanța națională este cea care definește domeniul de aplicare al dreptului național, Curtea trebuie să respecte, în principiu, această expunere.

30. În conformitate cu articolul 97a coroborat cu articolul 97 alineatul (1) din UrhG, titularul prejudiciat al drepturilor de proprietate intelectuală poate solicita autorului încălcării încetarea activității ilicite și plata unor daune interese.

31. Ca regulă generală, titularul dreptului, atunci când recurge la serviciile unui avocat, își exercită în primul rând dreptul de a solicita încetarea activității ilicite. Avocatul formulează o scrisoare de punere în întârziere în conformitate cu articolul 97a alineatul (1) din UrhG, al cărei scop este de a obține din partea autorului încălcării o declarație denumită „angajament de încetare însoțit de o clauză penală”.

32. Emiterea unei astfel de declarații elimină riscul de repetare a comportamentului și satisface dreptul la încetare. Ulterior, nu mai este necesară și nici posibilă exercitarea dreptului respectiv. În această privință, punerea în întârziere are funcția de evitare a unei proceduri.

33. În temeiul articolului 97a alineatul (3) din UrhG, în cazul încălcării drepturilor de autor, „cheltuielile necesare” efectuate de titularul acestor drepturi sunt rambursate, în principiu, de autorul încălcării.

34. Pentru a determina regimul „cheltuielilor necesare” aferente punerii în întârziere pe cale extrajudiciară care pot fi calificate drept onorarii de avocat, trebuie să se recurgă la dispozițiile Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz) [12].

35. În conformitate cu RVG:

– Rambursarea onorariilor de avocat se realizează în conformitate cu tariful stabilit de lege. În mod normal, instanțele rețin ca fiind nerambursabile onorariile care depășesc limitele prevăzute de RVG.

– Onorariile pe care un avocat le poate pretinde de la clientul său depind de valoarea obiectului litigiului. Cu cât această valoare este mai mare, cu atât onorariile sunt mai mari.

36. În opinia Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), valoarea minimă a obiectului litigiului în cazul exercitării dreptului la încetare de către titularul unor drepturi aferente unor filme, muzică sau DVD-uri este de minimum 10 000 de euro.

37. Cu toate acestea, articolul 97a alineatul (3) a doua teză din UrhG plafonează valoarea obiectului litigiului, la care se aplică un procent, la 1 000 de euro atunci când persoana pusă în întârziere: (1) este o persoană fizică și nu utilizează operele sau obiectele protejate pentru activita-

[12] Legea privind remunerarea avocaților, denumită în continuare „RVG”.

tea sa comercială sau profesională independentă și (2) nu este deja obligată la încetarea comportamentului său în temeiul unui drept contractual al persoanei care formulează punerea în întârziere printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau printr-o măsură provizorie.

38. Plafonarea valorii litigiului produce afecte în ceea ce privește raporturile dintre titularul de drepturi și autorul încălcării, însă nu și în privința raporturilor dintre cel dintâi și avocatul său. Avocatul va factura titularului de drepturi onorariul său pe baza valorii *reale* a litigiului (adică fără o plafonare a cuantumului său), ceea ce poate da naștere unor diferențe considerabile [13].

39. Articolul 97a alineatul (3) a patra teză din UrhG conține însă o excepție care permite renunțarea în anumite situații la respectarea acestei limitări a valorii litigiului atunci când, având în vedere împrejurările speței, stabilirea sa la 1 000 de euro ar fi „inechitabilă”.

B. Prima întrebare preliminară

40. Instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă onorariile de avocat care trebuie rambursate titularului drepturilor de proprietate intelectuală și care sunt efectuate pentru punerea în întârziere a autorului încălcării în scopul de a obține de la acesta încetarea încălcării drepturilor respective intră în domeniul de aplicare al Directivei 2004/48 (în special al articolului 14 sau, cu titlu subsidiar, al articolului 13).

41. O procedură extrajudiciară de soluționare a diferendelor poate intra în domeniul de aplicare al Directivei 2004/48, având în vedere că figurează printre „măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală” [14].

42. Curtea a statuat în Hotărârea M.I.C.M, că „identificarea unei soluții amiabile constituie adesea o condiție prealabilă introducerii acțiunii în despăgubire propriu-zise” [15].

43. În hotărârea respectivă, Curtea a subliniat că Directiva 2004/48 este aplicabilă unei proceduri autonome soluționate în temeiul articolului 8 alineatul (1) din directiva respectivă, referitor la „o cerere de informații […] formulată într-o fază precontencioasă” [16].

44. Prin urmare, în contextul protecției drepturilor de proprietate intelectuală, Directiva 2004/48 constituie, în principiu, cadrul juridic de referință pentru acțiunile care urmăresc – pe cale judiciară sau extrajudiciară – nu numai identificarea autorului încălcării, ci și încetarea comportamentului său.

45. Plecând de la această premisă, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă onorariile de avocat pentru formularea unei scrisori de punere în întârziere sunt incluse: a) în cheltuielile de judecată sau în celelalte cheltuieli prevăzute la articolul 14 din Directiva 2004/48 sau b) cu titlu subsidiar, în daunele interese prevăzute la articolul 13 din directiva respectivă.

[13] Astfel, de exemplu, într-un litigiu a cărui valoare se stabilește la 10 000 de euro, titularul drepturilor va trebui să plătească avocatului său un onorariu de 745 de euro, din care autorul încălcării i-ar rambursa numai suma de 124 de euro.

[14] Articolul 1 din Directiva 2004/48.

[15] Hotărârea din 17 iunie 2021 (C-597/19, EU:C:2021:492, punctul 80).

[16] *Ibidem*, punctele 82 și 84. În cauza respectivă, „un reclamant solicită unui furnizor de acces la internet […] informațiile care permit identificarea clienților săi, tocmai pentru a putea introduce în mod util o acțiune în justiție împotriva contravenienților prezumați”. Având în vedere că cererea respectivă – și procedura autonomă care rezultă din aceasta – era introdusă în fața autorităților judiciare competente, nu este posibilă aplicarea automată a analogiei, în ansamblul său, cu punerea în întârziere extrajudiciară.

46. Astfel cum am arătat în Concluziile prezentate în cauza United Video Properties, „din punct de vedere sistematic, Directiva [2004/48] include în aceeași secțiune (a șasea) «daunele interese» și «cheltuielile de judecată». Cu toate că considerentul (26) al acesteia privind repararea prejudiciului suferit nu face referire la cheltuielile de judecată, se poate susține că includerea celor două noțiuni în aceeași secțiune permite calificarea acestora din urmă ca element suplimentar pe care directiva îl prevede în favoarea despăgubirii titularilor drepturilor de proprietate intelectuală” [17].

47. Persoana prejudiciată prin încălcarea drepturilor sale de proprietate intelectuală poate întreprinde diferite acțiuni prealabile procedurii judiciare în vederea protejării acestora fără ca costul *fiecăreia* dintre ele să fie inclus în cheltuielile de judecată, în sensul Directivei 2004/48.

48. Pentru a include o procedură extrajudiciară privind protecția drepturilor de proprietate intelectuală în domeniul de aplicare al Directivei 2004/48, este necesar să se țină seama de particularitățile acesteia; în continuare, va trebui să se facă distincție între noțiunea de cheltuieli de judecată și cea de daune interese, deoarece, având în vedere proximitatea lor, există riscul de confuzie între ele.

49. Calificarea cheltuielilor inerente unei puneri în întârziere pe cale extrajudiciară drept una dintre componentele daunelor interese prevăzute la articolul 13 din directivă ar putea conduce la pierderea parțială a domeniului de aplicare al articolului 14.

50. *A contrario*, „o interpretare extensivă a articolului 14 din Directiva 2004/48 în sensul că acesta prevede că partea care cade în pretenții trebuie să suporte, în principiu, «celelalte cheltuieli» făcute de partea care a obținut câștig de cauză, fără a se aduce vreo precizare cu privire la natura acestor cheltuieli, riscă să confere acestui articol un domeniu de aplicare excesiv, lipsind astfel articolul 13 din directiva amintită de efectul său util” [18].

51. Căutarea unui echilibru a determinat Curtea să „interpreteze strict această noțiune și să […] considere că fac parte dintre «celelalte cheltuieli», în sensul articolului 14 menționat, numai cheltuielile care sunt direct și strâns legate de procedura judiciară în cauză” [19].

52. În același sens, Curtea a statuat, în ceea ce privește „cheltuielile extrajudiciare, legate în special de timpul consacrat de victima contrafacerii pentru a-și valorifica drepturile”, că acestea pot fi incluse în domeniul de aplicare al articolului 14 din Directiva 2004/48, deoarece dispoziția respectivă „urmărește consolidarea nivelului de protecție a proprietății intelectuale, evitându-se ca o persoană prejudiciată să fie descurajată să inițieze o procedură judiciară în vederea protejării drepturilor sale (a se vedea Hotărârea din 16 iulie 2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, punctul 77)” [20].

[17] C-57/15, EU:C:2016:201, punctul 58.

[18] Hotărârea United Video Properties, punctul 36.

[19] *Ibidem*, punctul 36 *in fine*.

[20] Hotărârea din 9 iunie 2016, Hansson (C-481/14, EU:C:2016:419, punctul 62). Conform punctului 3 din dispozitivul acestei hotărâri, articolul 94 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 2100/94 al Consiliului din 27 iulie 1994 de instituire a unui sistem de protecție comunitară a soiurilor de plante (JO 1994, L 227, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 15, p. 197) permite ca cheltuielile extrajudiciare efectuate în cadrul procedurii pe fond să nu fie luate în considerare. „Neluarea în considerare a acestor cheltuieli este însă supusă condiției ca cuantumul cheltuielilor de judecată care pot fi acordate victimei contrafacerii să nu fie de natură să o descurajeze să își valorifice drepturile în justiție, având în vedere sumele care rămân în sarcina sa cu titlu de cheltuieli extrajudiciare efectuate, precum și utilitatea acestora pentru acțiunea principală în repararea prejudiciului.”

53. Punerea în întârziere pe cale extrajudiciară în vederea încetării comportamentului ilicit merge mai departe decât alte posibile proceduri precontencioase, prin intermediul cărora persoanei prejudiciate i se oferă posibilitatea de a stabili limitele și domeniul de aplicare ale unei încălcări și de a identifica persoana responsabilă de săvârșirea acesteia [21].

54. Dacă punerea în întârziere ar fi prevăzută de legislația națională drept calea *obișnuită* (deși nu strict obligatorie) de a obține încetarea unei încălcări și dacă, în practică, ar fi utilizată în mod obișnuit în acest scop, aceasta ar putea fi calificată drept antecedent imediat și direct al procedurii judiciare. Atunci când un mecanism de acest tip devine *de facto* inevitabil în realitatea juridică națională, i se poate atribui o dimensiune „strâns legată" de procedura judiciară pe care încearcă să o evite.

55. Acest lucru este cu atât mai mult valabil atunci când nu practica, ci legislația națională este cea care impune ca un astfel de mecanism să fie utilizat *în mod obligatoriu* înainte de a recurge la o procedură judiciară.

56. Sub rezerva interpretării efectuate de instanța de trimitere cu privire la dreptul său național, articolul 97a alineatul (1) din UrhG ar admite două interpretări cu privire la natura punerii în întârziere: a) este o obligație imperativă, dacă persoana prejudiciată intenționează să introducă o acțiune în justiție [22], sau b) este un simplu sfat sau avertisment, fără caracter obligatoriu, înainte de introducerea unei astfel de acțiuni [23].

57. Decizia de trimitere, în mod implicit, pare să opteze pentru cea de a doua interpretare. În realitate, însă, oricare dintre ele conduce la același rezultat:

– în cazul în care punerea prealabilă în întârziere ar constitui, în dreptul procedural german, o condiție obligatorie pentru admiterea unei acțiuni în justiție cu același obiect, legătura dintre procedura judiciară și cea extrajudiciară nu ar putea fi mai clară;

– ar exista această legătură (deși nu atât de evidentă) și în ipoteza în care punerea în întârziere pe cale extrajudiciară ar fi – conform indicațiilor UrhG – calea sugerată sau recomandată de dreptul național, prealabilă procedurii judiciare, într-un mod care o face *de facto* aproape inevitabilă [24].

58. Din această premisă rezultă că, în sensul articolului 14 din Directiva 2004/48:

– cheltuielile inerente punerii în întârziere extrajudiciare sunt direct și strâns legate de procedura judiciară ulterioară, chiar dacă, datorită succesului primei proceduri, aceasta din urmă nu mai este inițiată;

[21] La acest tip de comportamente se referă considerentul (26) al Directivei 2004/48, atunci când menționează scopul de a „permite despăgubirea pe criterii obiective, ținând în același timp seama de costurile suportate de titularul dreptului, cum ar fi cheltuielile de cercetare și de identificare".

[22] „Înainte de a iniția o procedură judiciară, persoana prejudiciată *trebuie* să transmită autorului încălcării o scrisoare de punere în întârziere prin care să îi solicite încetarea comportamentului."

[23] „Înainte de a iniția o procedură judiciară, persoana prejudiciată *ar trebui* să transmită autorului încălcării o scrisoare de punere în întârziere prin care să îi solicite încetarea comportamentului."

[24] Această legătură este întărită de un argument la care s-a făcut referire în observațiile părților: punerea în întârziere, pe lângă faptul că are scopul de a evita o procedură judiciară, este utilă pentru a evita o eventuală obligare la plata cheltuielilor de judecată a titularului drepturilor, în cazul în care ar sesiza direct instanța. Acestea susțin că, în conformitate cu dreptul german, dacă persoana prejudiciată ar opta pentru o acțiune în instanță fără alte demersuri prealabile, s-ar expune la o recunoaștere previzibilă din partea autorului încălcării, ceea ce ar putea presupune pentru titularul dreptului (și persoană prejudiciată prin încălcare) nu numai suportarea propriilor costuri și cheltuieli de judecată, ci și a celor ale autorului încălcării. Persoana prejudiciată ar putea, în aceste condiții, „să fie descurajată să inițieze o procedură judiciară în vederea protejării drepturilor sale".

– autorul încălcării, în calitate de parte „care a căzut în pretenții” (deoarece s-a conformat punerii în întârziere în vederea încetării comportamentului ilicit), trebuie să suporte cheltuielile efectuate eventual de titular (partea care a avut câștig de cauză), cu excepția cazului în care acest lucru este inechitabil;

– obligația de asumare a cheltuielilor efectuate de cealaltă parte este impusă în sarcina autorului încălcării, deoarece, „în general, persoana care aduce atingere drepturilor de proprietate intelectuală trebuie să suporte în totalitate consecințele financiare ale conduitei sale” [25].

59. Cheltuielile inerente scrisorii de punere în întârziere – care urmează să fie suportate, astfel cum am menționat, de autorul încălcării – pot include, în principiu, onorariile avocatului care a intervenit în această privință, chiar dacă legislația națională nu impune în mod obligatoriu ca punerea în întârziere prealabilă procedurii judiciare să fie formulată de un avocat. Ne vom referi la acest aspect cu ocazia analizării celei de a doua întrebări preliminare.

60. În concluzie, considerăm că nu există niciun impediment, în considerarea legăturii lor cu o procedură judiciară posibilă și imediată (care ar viza de asemenea încetarea unei încălcări constatate și imputabile unei anumite persoane), în calea includerii cheltuielilor – inclusiv a onorariilor de avocat – aferente unei puneri în întârziere pe cale extrajudiciară prin care se solicită autorului încălcării încetarea comportamentului său în domeniul de aplicare al articolului 14 din Directiva 2004/48.

C. A doua întrebare preliminară

61. Cea de a doua întrebare preliminară conține două întrebări care pot fi analizate împreună.

62. Instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă titularul drepturilor de proprietate intelectuală „are dreptul, în principiu, la rambursarea integrală a onorariilor de avocat […] sau, în orice caz, a unei părți adecvate și substanțiale a acestora”, în cazul în care:

– autorul încălcării este o persoană fizică și acționează în afara activității sale profesionale sau comerciale și

– legea națională prevede, în această situație, că onorariile de avocat pot fi, de regulă, rambursate pe baza unei valori reduse a obiectului litigiului.

63. Instanța de trimitere solicită, în acest sens, „interpretarea dreptului Uniunii, în special în lumina articolelor 3, 13 și 14 din Directiva 2004/48, a articolului 8 din Directiva 2001/29 și a articolului 7 din Directiva 2009/24 […]”.

64. Este cert că articolele menționate din Directiva 2001/29 și din Directiva 2009/24 prevăd măsuri de protecție a titularului dreptului de proprietate intelectuală care face obiectul unor comportamente ilicite.

65. Cu toate acestea, caracterul generic al formulării lor, comparativ cu articolul 14 din Directiva 2004/48, care reglementează în mod specific costurile și alte cheltuieli de judecată efectuate în acest tip de proceduri, ne determină să ne concentrăm pe acest din urmă articol, fără a le mai analiza pe celelalte.

[25] Hotărârea din 18 octombrie 2011, Realchemie Nederland (C-406/09, EU:C:2011:668, punctul 49).

66. Astfel cum am arătat în Concluziile (din aceeași dată) prezentate în cauza Nova Text [26], articolul 14 din Directiva 2004/48 nu este necondiționat, deoarece, pe lângă faptul că este o „regulă generală", obligă statele membre să garanteze numai rambursarea unor cheltuieli de judecată rezonabile [27] și proporționale [28].

67. Articolul 97a alineatul (3) din UrhG nu ezită să califice drept „cheltuieli necesare" [29] cheltuielile efectuate pentru serviciile unui avocat angajat în vederea efectuării punerii în întârziere (cu condiția, desigur, ca această punere în întârziere să fie justificată). Instanța de trimitere pare de asemenea să aprecieze că o astfel de cheltuială este necesară în speță.

68. Dispoziția respectivă din UrhG limitează, însă, „în ceea ce privește utilizarea serviciilor unui avocat, rambursarea *cheltuielilor necesare*" la onorariile legale care ar rezulta dintr-un litigiu în valoare de 1 000 de euro pentru fiecare acțiune în interzicere sau în încetare introdusă împotriva unei persoane fizice care acționează în această calitate (cu alte cuvinte, care nu acționează în calitate de profesionist sau de comerciant).

69. Situația creată este similară cu cea existentă în cauza United Video Properties. În timp ce, în cauza respectivă, legislația belgiană introducea un plafon pentru cheltuielile legate de asistența juridică, în prezenta cauză se ajunge la un rezultat similar printr-o altă metodă, și anume prin stabilirea valorii obiectului litigiului la 1 000 de euro în cazul în care autorul încălcării dreptului de proprietate intelectuală este o persoană fizică.

70. În cauza respectivă, am apreciat că articolul 14 din Directiva 2004/48 instituie un principiu care poate face obiectul unor excepții „în temeiul criteriilor privind caracterul rezonabil și proporționalitatea, care conferă statelor membre o marjă mare de manevră în ceea ce privește stabilirea cadrului de reglementare. În opinia noastră, legiuitorul național poate aprecia el însuși, luând în considerare, printre alți factori, cultura juridică și situația asistenței avocațiale din Belgia, limita peste care onorariile de avocat care pot fi repercutate asupra părții care a pierdut procesul devin nerezonabile" [30].

71. În Hotărârea United Video Properties, Curtea a statuat că sistemul de tarife forfetare maxime pentru stabilirea onorariilor de avocat care pot fi repercutate asupra părții care a pierdut procesul nu se opune, în principiu, Directivei 2004/48, însă a nuanțat această constatare, arătând că:

– cerința privind caracterul rezonabil al cheltuielilor de judecată „nu poate justifica, la punerea în aplicare a articolului 14 din Directiva 2004/48 într-un stat membru, o reglementare care impune tarife forfetare *mult inferioare* tarifelor medii efectiv aplicate serviciilor avocațiale în acest stat membru" [31];

[26] Punctul 34 din Concluziile prezentate în cauza Nova Text (C-531/20).

[27] Hotărârea United Video Properties, punctul 24: „[…] articolul 14 din Directiva 2004/48 impune statelor membre să asigure numai rambursarea cheltuielilor de judecată «rezonabile». În plus, articolul 3 alineatul (1) din această directivă dispune printre altele că procedurile prevăzute de statele membre nu trebuie să fie inutil de costisitoare."

[28] *Ibidem*, punctul 29: „[…] articolul 14 din Directiva 2004/48 prevede că cheltuielile de judecată care vor fi suportate de partea care cade în pretenții trebuie să fie «proporționale». Or, problema dacă aceste cheltuieli sunt proporționale nu poate fi apreciată independent de cheltuielile pe care partea care a obținut câștig de cauză le-a suportat efectiv pentru asistarea de către un avocat, în măsura în care acestea sunt rezonabile […]"

[29] În ceea ce privește caracterul necesar al cheltuielilor, facem trimitere la Concluziile noastre prezentate în cauza Nova Text (C-531/20).

[30] Concluziile prezentate în cauza United Video Properties (C-57/15, EU:C:2016:201, punctul 76).

[31] Hotărârea United Video Properties, punctul 26. Sublinierea noastră.

– o reglementare ce prevede o astfel de plafonare trebuie să garanteze, „pe de o parte, că această limită reflectă realitatea tarifelor practicate în materie de servicii prestate de un avocat în domeniul proprietății intelectuale și, pe de altă parte, că măcar *o parte semnificativă și corespunzătoare dintre cheltuielile rezonabile* efectiv efectuate de partea care a obținut câștig de cauză este suportată de partea care cade în pretenții” [32].

72. Pornind de la aceste premise juridice, se poate deduce răspunsul la prima parte a celei de a doua întrebări: persoana prejudiciată are, în principiu, dreptul la rambursarea integrală sau cel puțin a unei părți semnificative a onorariilor de avocat aferente unei puneri în întârziere, cu condiția ca intervenția acestuia să fie considerată necesară și ca suma solicitată să fie rezonabilă și proporțională (aprecieri care revin instanței de trimitere).

73. Faptul că autorul încălcării drepturilor de proprietate intelectuală este o persoană fizică ce acționează în afara activității sale profesionale sau comerciale nu se opune acestui răspuns. În opinia noastră, împrejurarea respectivă este irelevantă în lumina articolului 14 din Directiva 2004/48, care se referă la protecția drepturilor persoanei prejudiciate, a cărei activitate comercială este diminuată și în astfel de cazuri.

74. Persoana ale cărei drepturi de proprietate intelectuală sunt încălcate poate suferi prejudiciul rezultat indiferent dacă încălcarea este săvârșită de o persoană fizică ce acționează în afara sau în cadrul activității sale profesionale sau comerciale.

75. Intensitatea prejudiciului respectiv va putea varia de la caz la caz (este logic să presupunem că, în cea de a doua ipoteză, prejudiciul va fi mai mare), însă repararea integrală a acestuia [33] se realizează prin intermediul despăgubirii prevăzute la articolul 13 din Directiva 2004/48, iar nu al „cheltuielilor de judecată” prevăzute la articolul 14 din directivă.

76. Dacă regula aplicabilă în temeiul articolului 97a alineatul (3) din UrhG persoanelor fizice care au săvârșit o încălcare și care acționează în afara activității lor profesionale sau comerciale nu ar admite excepții, ar fi incompatibilă cu articolul 14 din Directiva 2004/48, interpretat în sensul descris anterior. Aceasta ar conduce, nu de puține ori, la rambursarea unor sume „mult inferioare” onorariilor aplicabile în mod normal, astfel încât nu ar respecta criteriile stabilite prin Hotărârea United Video Properties [34].

77. Totuși, regula respectivă nu este rigidă, iar instanțele germane au posibilitatea de a nu o aplica, stabilind o sumă mai mare ca valoare de referință (căreia îi aplică procentul corespunzător), dacă acest lucru se impune ca urmare a existenței unei situații de inechitate, luând în considerare „circumstanțele particulare ale speței concrete”.

78. S-ar putea obiecta că, inclusiv în această situație, norma națională nu este conformă cu articolul 14 din Directiva 2004/48: potrivit dispoziției menționate, părții care a avut câștig de cauză trebuie să i se ramburseze cheltuielile de judecată rezonabile, „în afară de cazul când principiul echității nu permite acest lucru”, în timp ce, astfel cum subliniază instanța de trimitere, ceea ce face articolul 97a alineatul (3) UrhG este tocmai să inverseze regula.

[32] *Ibidem*, punctul 30. Sublinierea noastră.

[33] Din nou, a se vedea Hotărârea din 18 octombrie 2011, Realchemie Nederland (C-406/09, EU:C:2011:668, punctul 49, transcris la punctul 58).

[34] În prezenta cauză, Koch Media arată că trebuie să plătească avocaților săi un tarif strict calculat pe baza valorii reale a litigiului (20 000 de euro), în condițiile în care va recupera doar partea corespunzătoare sumei de 1 000 de euro.

79. Considerăm că această obiecție nu este suficientă pentru a înlătura aplicarea normei naționale, în cazul în care interpretarea sa poate fi efectuată în conformitate cu dreptul Uniunii, astfel încât, la final, rezultatul său să coincidă cu rezultatul prevăzut de acesta din urmă.

80. Recurgerea la echitate, care este prezentă în ambele dispoziții [articolul 97a alineatul (3) din UrhG și articolul 14 din Directiva 2004/48], permite instanței naționale să majoreze onorariile care pot fi repercutate dacă rezultatul aplicării stricte a regulii naționale permite doar rambursarea unei valori mult inferioare celei rezonabile și proporționale.

81. Prin urmare, împărtășim opinia Comisiei, potrivit căreia „[…] articolul 97a din UrhG oferă instanței naționale o marjă de manevră suficientă pentru a aprecia, în fiecare caz, dacă, având în vedere situația de fapt din litigiu, aplicarea plafonului este inechitabilă” [35].

82. Instanța de trimitere va trebui, așadar, să efectueze o dublă verificare, pe care Curtea nu o poate realiza în locul său.

– În primul rând, va trebui să verifice dacă plafonarea valorii obiectului litigiului în aceste situații implică faptul că onorariile de avocat care pot fi repercutate asupra autorului încălcării sunt cu mult sub tariful obișnuit (sau mediu) pentru punerile în întârziere pe cale extrajudiciară.

– În al doilea rând, în cazul în care există o astfel de împrejurare, aceasta va putea, pentru motive de echitate, să majoreze cuantumul onorariilor respective la un nivel rezonabil și proporțional.

83. În cadrul acestor aprecieri, nimic nu împiedică instanța de trimitere să ia în considerare efectele, printre altele, ale factorilor pe care ea însăși îi identifică în cea de a doua parte a celei de a doua întrebări preliminare: „actualitatea operei, durata publicării” sau faptul că încălcarea a constat în punerea la dispoziția publicului a unei opere protejate „prin oferirea cu titlu gratuit a posibilității de descărcare tuturor participanților pe o platformă de schimb cu acces liber fără gestionarea drepturilor digitale”.

V. Concluzie

84. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă Landgericht Saarbrücken (Tribunalul Regional din Saarbrücken, Germania) după cum urmează:

„1) Articolul 14 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie interpretat în sensul că se referă la cheltuielile (onorariile) de avocat efectuate de titularul drepturilor de proprietate intelectuală atunci când se prevalează, prin intermediul unei puneri în întârziere pe cale extrajudiciară, de dreptul la încetarea încălcării drepturilor sale împotriva autorului încălcării ca etapă prealabilă a introducerii unei acțiuni în justiție în același scop.

2) Articolul 14 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că nu este incompatibil cu o reglementare națională care, pentru calcularea onorariilor de avocat aferente unei puneri în întârziere pe cale extrajudiciară în vederea încetării încălcării, care pot fi recuperate de la autorul încălcării, plafonează valoarea obiectului litigiului la 1 000 de euro atunci când încăl-

[35] Punctul 33 din observațiile sale scrise.

carea drepturilor a fost săvârșită de o persoană fizică ce acționează în afara activității sale profesionale sau comerciale, cu condiția ca reglementarea națională să autorizeze instanța să deroge de la acest plafon în anumite cazuri, pentru motive de echitate.

3) Pentru a stabili dacă onorariile de avocat care pot fi recuperate de la autorul încălcării sunt rezonabile și proporționale, instanța trebuie să ia în considerare toți factorii existenți. Printre aceștia pot figura actualitatea operei protejate, durata publicării sau faptul că încălcarea a constat în punerea la dispoziția publicului a operei protejate prin oferirea cu titlu gratuit a posibilității de descărcare pe o platformă de schimb cu acces liber fără gestionarea drepturilor digitale."